

Europees Referendum 14 mei 2005

Deze vierde meting in opdracht van de NOS laat zien dat de opkomstverwachting inmiddels gestegen is naar 38%. Van degenen met een hoge opkomstverwachting neemt het aandeel dat aangeeft tegen te zullen stemmen gestegen is: 55% geeft nu aan "tegen" te stemmen en 45% "voor". Met nog ruim 2 weken te gaan lijkt het er vooral op dat de uiteindelijke opkomst van de groep voor- en tegenstanders zal bepalen of er meer tegenstanders of voorstanders opkomen.

<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Deel van de bevolking	Opkomst kans 23 /4	Opkomst kans 30 /4	Opkomst kans 7/5	Opkomst kans 14/5
EU Scepticus	20%	41%	43%	43%	46%
EU met handrem	34%	31%	33%	33%	34%
EU-Supporter	28%	26%	30%	32%	36%
EU-Adept	18%	38%	37%	38%	40%
Totaal Nederland	100%	32%	34%	35%	38%

De opkomststijging van de afgelopen weken is het grootst onder de groep "EU Supporters". Wel blijft de groep "EU-Scepticus" de hoogste opkomstkans tonen. De opkomstkans neemt van week tot week toe. De mate waarin dat de komende 2.5 week gaat gebeuren zal bepalend zijn voor de uiteindelijke uitslag.

<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Stemintentie 23/4		Stemintentie 30/4		Stemintentie 7/5		Stemintentie 14/5	
	Voor	Tegen	Voor	Tegen	Voor	Tegen	Voor	Tegen
EU Scepticus	3%	74%	2%	78%	1%	80%	1%	86%
EU met handrem	26%	50%	23%	53%	21%	54%	21%	57%
EU-Supporter	52%	21%	57%	18%	56%	20%	60%	21%
EU-Adept	71%	16%	76%	13%	78%	13%	80%	14%
Totaal Nederland	37%	41%	38%	40%	37%	42%	37%	45%

Het aandeel tegenstanders neemt toe, terwijl het aandeel voorstanders onder degenen die lijken op te komen, hetzelfde blijft.

Bij de vier groepen zien we dat de verschillen sterker worden. Het beeld lijkt redelijk symmetrisch. Het enige dat opvalt is dat onder de EU-Adepten meer tegenstemmers te vinden zijn dan voorstemmers bij de EU-Sceptici.

Belangrijkste redenen om voor te stemmen			Belangrijkste redenen om tegen te stemmen		
<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Allen 23/4	Allen 14/5	<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Allen 23/4	Allen 14/5
Omdat de nieuwe grondwet een verbetering ten opzichte van de huidige situatie	62%	57%	Omdat de nieuwe grondwet een verslechtering is ten opzichte van de huidige situatie	33%	33%
De EU geeft Nederland meer voordelen dan nadelen	43%	51%	De EU geeft Nederland meer nadelen dan voordelen	61%	46%
Omdat ik instem met de nieuwe grondwet	33%	38%	Omdat ik de nieuwe grondwet niet goed vind	35%	37%
Omdat ik me echt Europeaan voel	32%	30%	Omdat ik me geen Europeaan voel	30%	24%
Omdat bij afwijzing de EU zal desintegreren	39%	24%	Omdat bij afwijzing de EU zal desintegreren	4%	5%
Omdat de partij waarop ik stem, voor deze grondwet is	18%	18%	Omdat de partij waarop ik stem, tegen deze grondwet is	9%	7%
Omdat ik voor de euro ben	17%	13%	Omdat ik tegen de euro ben	36%	34%
Omdat ik voor de uitbreiding van de EU ben tot 25 of meer landen	8%	11%	Omdat ik tegen de uitbreiding tot 25 landen ben	49%	40%
De wijze waarop tegenstanders in Nederland zich presenteren		12%	De wijze waarop de voorstanders zich manifesteren		28%
Omdat ik achter het kabinet staat	11%	15%	Omdat ik niet achter het kabinet staat	27%	31%
Omdat ik vind dat Nederland anders een slecht figuur slaat	11%	16%	Omdat ik de Nederlandse politici niet vertrouw	27%	33%
Omdat ik voor de toetreding van Turkije ben tot de EU	9%	8%	Omdat ik tegen de toetreding van Turkije ben tot de EU	41%	48%
Anders, nl	14%	0%	Anders, nl	18%	12%
Weet niet/Geen antwoord	2%	1%	Weet niet/Geen antwoord	5%	1%
Totaal	299%	294%	Totaal	375%	379%

Bij de argumentatie van de tegenstemmers spelen andere factoren dan de grondwet zelf een belangrijke rol.

Bij de argumentatie van de voorstanders wordt de grondwet zelf vaker genoemd. Het is duidelijk dat zij veel minder moeite hebben met de ontwikkelingen binnen de EU of de EU zelf. De argumentaties verschuiven van week tot week amper.

In de afgelopen week is mijn gevoel over de Europese Grondwet

verticaal gepercenteerd naar	Allen 30 april	Allen 7 mei	Allen 14 mei	Relatie tot de EU			
				EU Scepticus	EU met handrem	EU Sup- porters	EU Adept
Positiever geworden	13%	14%	13%	1%	9%	21%	34%
Hetzelfde gebleven	57%	58%	60%	48%	63%	60%	54%
Negatiever geworden	26%	24%	25%	46%	22%	13%	7%

Ook uit deze tabel blijkt dat mensen vooral bevestigd worden in hun standpunt. De EU-Supporters en de EU-Adepten geven aan dat hun gevoel per saldo positiever geworden en bij de andere twee groepen negatiever.

Het optreden van de leden van de regering de afgelopen week heeft t.a.v. de "ja-campagne":

verticaal gepercenteerd naar	Allen 30 april	Allen 7 mei	Allen 14 mei	Relatie tot de EU			
				EU Scepticus	EU met handrem	EU Sup- porters	EU Adept
Positief gewerkt	9%	17%	17%	3%	9%	22%	30%
Neutraal gewerkt	40%	31%	31%	18%	36%	39%	32%
Negatief gewerkt	38%	38%	40%	68%	44%	28%	34%

Dit beeld blijft negatief ten opzichte van de regering. Ook onder de groep EU-Adepten zijn er meer die vinden dat de leden van de regering de afgelopen week per saldo negatief heeft gewerkt voor de "ja-campagne" dan positief.

<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Allen	Stemt nu Groep Wilders	Stemgedrag TK2003					
			VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks
Opkomstverwachting	38%	34%	41%	38%	41%	37%	43%	39%
Komt op: Weet niet wat te stemmen	19%	14%	19%	17%	25%	22%	14%	24%
Stemt voor	45%	5%	44%	58%	72%	47%	10%	51%
Stemt tegen	55%	95%	56%	42%	28%	53%	90%	49%

De verschillen in verwacht gedrag verschilt nogal in relatie tot het stemgedrag van januari 2003.

Bij de opkomst zijn de verschillen niet zo groot. Maar wel zien we grote verschillen in de verwachte keuze.

Met name valt op dat onder de VVD- en PvdA-kiezers het aandeel tegenstemmers groter is dan het aandeel voorstemmers.

Onder Groen Links kiezers begint het aandeel voor- en tegenstemmers elkaar in evenwicht te houden.

Wat denkt u dat de Tweede Kamer zal doen als er een opkomst zal zijn van meer dan 30% en een kleine meerderheid tegen.

<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Allen 14 mei	Opkomstkans		Stemvoornemen	
		Komt op	Komt niet op	Voor	Tegen
Zeker tegen ratificatie stemmen	3%	3%	3%	2%	5%
Zullen waarschijnlijk tegen stemmen	22%	23%	21%	24%	19%
Zullen waarschijnlijk voor stemmen	47%	49%	46%	44%	47%
Zullen zeker voor ratificatie stemmen	17%	15%	17%	15%	20%

De kiezer is nogal argwanen ten opzichte van de politiek. Als de opkomst hoger is dan 30% en een kleine meerderheid zal tegen stemmen dan verwacht tot een meerderheid van de kiezers (64%) dat de Tweede Kamer waarschijnlijk of zeker voor de ratificatie zal stemmen!

Deze mening blijkt trouwens geen invloed te hebben op de beslissing op al dan niet op te komen.

Ook zien we niet veel verschil in dit oordeel tussen mensen die voor zeggen te gaan stemmen of tegen.

Vindt het ongepast dat Balkenende in Margraten toespelingen maakte op de EU in het kader van het aanstaande Referendum

<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Allen 14 mei	Relatie tot de EU			
		EU Scepticus	EU met handrem	EU Sup- porters	EU Adept
Ja	58%	82%	62%	37%	44%
Nee	30%	11%	28%	45%	47%

Rondom de rede van Premier Balkenende in Margraten is discussie ontstaan of het niet ongepast was om een referentie te maken naar de EU en het Referendum. Een meerderheid van de Nederlanders vindt het ongepast.

Wel zien we -ook hier- dat er een duidelijk verschil in opvatting naar de eigen houding ten opzichte van de EU (en dus ook ten opzichte van het aanstaande referendum).